

บทที่ 1 บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันนี้ การสื่อสารถือว่ามีสำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ เนื่องจากการอยู่ร่วมกันของมนุษย์นั้นจำเป็นที่จะต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน และเพื่อสนองความต้องการขั้นพื้นฐานในการดำรงชีวิต มนุษย์จึงใช้วิธีการหลากหลายเพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ตนต้องการวิธีที่ง่ายที่สุดคือการนำสิ่งของไปแลกเปลี่ยนกันเพื่อให้ได้สิ่งที่ตนต้องการ ซึ่งกระบวนการของการแลกเปลี่ยนสิ่งของนั้น มนุษย์จำต้องอาศัยการพูดคุยติดต่อสื่อสารกันจึงจะทราบได้ว่าคนอื่นมีสิ่งที่เราต้องการ โดยมีการต่อรองสำหรับการแลกเปลี่ยนสิ่งของ ซึ่งกระบวนการของการพูดคุยต่อรอง สำหรับการแลกเปลี่ยนสิ่งของนั้นมนุษย์สามารถใช้หลักของการสื่อสาร เข้ามาเป็นองค์ประกอบ หรือหากแม้มนุษย์จะกระทำการใด ๆ ก็ตามที่การกระทำนั้นๆ มีบุคคลที่มาเกี่ยวข้องมากกว่าสองคนขึ้นไป การสื่อสารยังมีความสำคัญมากและมีความจำเป็นมากขึ้นอีกประการหนึ่ง การจำแนกประเภทของการสื่อสารของมนุษย์นั้นสามารถจำแนกออกได้โดยใช้เกณฑ์อย่างน้อย 5 ประการ (ปรมะ สตะเวทิน, 2540 : 34-42) 1. จำนวนของผู้ทำการสื่อสาร 2. การใช้ภาษา 3. การเห็นหน้าค่าตา 4. ความแตกต่างของผู้ส่งสารกับผู้รับสาร 5. ลักษณะของเนื้อหาวิชา จากการจำแนกการสื่อสารตามเกณฑ์ต่าง ๆ นี้ก็จะได้รูปแบบการสื่อสารจำนวนมาก ตัวอย่างเช่นการสื่อสารภายในบุคคล (Intrapersonal Communication) การสื่อสารระหว่างบุคคล (Interpersonal Communication) การสื่อสารมวลชน (Mass Communication) การสื่อสารเชิงวจนะ (Verbal Communication) การสื่อสารเชิง อวจนะ (Nonverbal Communication) การสื่อสารแบบเห็นหน้าค่าตากัน (Face-to face Communication) การสื่อสารแบบไม่เห็นหน้าค่าตากัน (Interposed Communication) การสื่อสารในองค์การ (Organizational Communication) เป็นต้น

จากรูปแบบการสื่อสารนานาชนิดที่กล่าวมาข้างต้น รูปแบบการสื่อสารที่น่าสนใจรูปแบบหนึ่งก็คือ การสื่อสารแบบไม่เห็นหน้าค่าตากัน (Interposed Communication) (ปรมะ สตะเวทิน, 2540 : 38) ซึ่งการสื่อสารในลักษณะนี้ผู้ส่งสารและผู้รับสารไม่เห็นหน้าเห็นตากันคือ ไม่เผชิญหน้ากันหรือไม่ปฏิสัมพันธ์กันตัวต่อตัวเพราะอยู่ห่างไกลกันด้วยระยะทางและสถานที่ ดังนั้นในการสื่อสารกัน ทั้งสองฝ่ายจะไม่สามารถสังเกตกิริยาท่าทางของฝ่ายตรงข้ามได้ เครื่องมือที่ใช้ในการสื่อสารระหว่างกันจึงมักจะเป็นสื่อโทรคมนาคม (Telecommunication media) และสื่อมวลชน (Mass media) ตัวอย่างของการสื่อสารประเภทนี้ เช่น การเขียนจดหมายถึงกัน (Letter) การพูดโทรศัพท์ (Telephone) การส่งโทรเลข (Telegram) ซึ่งเป็นการสื่อสารโทรคมนาคม (Telecommunication) ส่วนในการสื่อสารมวลชน (Mass Communication) ก็ใช้สื่อมวลชน

ประเภทต่าง ๆ เช่น หนังสือพิมพ์(Newspaper) วิทยุและโทรทัศน์(Radio and Television) เป็นเครื่องมือในการสื่อสาร ซึ่งผู้ส่งสารจะส่งข้อความ ข้อมูลหรือสารผ่านทางสื่อต่าง ๆ มายังผู้รับสาร ฉะนั้นในการสื่อสารแบบไม่เห็นหน้าเห็นตากันนั้นสิ่งที่จะต้องให้ความสนใจมากเป็นพิเศษ นั้นก็คือ "สาร" เนื้อหาสาระและความหมายของสารที่ผู้ส่งสารจะส่งไปยังผู้รับสาร เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันยังจะนำมาซึ่งการสื่อสารที่ประสบความสำเร็จ ในทางกลับกันถ้าสารที่ผู้ส่งสารส่งไปยังผู้รับสารนั้นไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ ก็จะทำให้การสื่อสารนั้นล้มเหลว (Communication breakdown) ฉะนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับผู้ส่งสารในรูปแบบการสื่อสารแบบไม่เห็นหน้าตากัน จะต้องพิถีพิถันกับการเลือกสรร "สาร" ให้เหมาะสมกับผู้รับสาร

หลักการสื่อสารทางโทรศัพท์ [The Principles of Telephone Communication]

คำว่าโทรศัพท์ หรือ Telephone นั้น ถ้าศึกษาตามรากศัพท์ของกรีกโบราณแล้วเกิดจากการนำคำ 2 คำมารวมกันคือคำว่า tele + phone ซึ่งคำว่า tele นั้นมีความหมายว่า ระยะทางที่ไกล ส่วนคำว่า phone นั้น หมายถึง เสียงหรือคำพูด เมื่อรวมกันจึงแปลว่า การพูดที่ระยะทางไกล (ประสิทธิ์ ทิมพูน, 2539 : 13) เมื่อการติดต่อสื่อสารผ่านโทรศัพท์ซึ่งเป็นการสื่อสารประเภทที่ผู้ส่งสารและผู้รับสารติดต่อสื่อสารกันโดยการพูดและฟังในระยะที่ไกลกัน ซึ่งทั้งสองฝ่ายไม่สามารถมองเห็นกันได้ จึงมีจุดอ่อนตรงที่ต่างฝ่ายไม่สามารถมองเห็นการแสดงออกทางใบหน้าหรือที่เรียกว่า สีหน้า รวมถึง ท่าทางหรือการแสดงออกทางอวัยวะอื่น ๆ หรือที่เรียกว่าอวัจนภาษา (Non-Verbal Communication) ทำให้การสื่อความหมายของเรื่องที่กำลังพูดมีโอกาสขาดความแม่นยำ (Validity) เพราะอวัจนภาษาและการสื่อสารที่เห็นหน้ากันนั้นช่วยให้การสื่อความหมายมีความแม่นยำมากยิ่งขึ้น โดยเหตุที่โทรศัพท์เป็นวิธีสื่อสารที่ทั้งสองฝ่ายมองไม่เห็นกัน ดังนั้นในการพูดติดต่อกันทางโทรศัพท์ ระดับเสียง การออกเสียง และวิธีพูดจึงเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งและสามารถก่อให้เกิดความเสียหายหรือเป็นอุปสรรคต่อการสื่อความได้ทั้งในลักษณะที่ทำให้เข้าใจกันยาก หรือเกิดความเข้าใจผิดได้ ทั้งนี้มาจากสาเหตุต่อไปนี้

1. ผู้ส่งสารและผู้รับสารไม่ได้ยินข้อความที่โต้ตอบกัน เนื่องจากพูดด้วยเสียงที่ค่อยเกินไป หรือมีเสียงรบกวนในขณะที่พูด
2. ผู้ส่งสารและผู้รับสารได้ยินเสียงพูดแต่ไม่ชัดเจน หรือได้ยินไม่ครบถ้วนทุกถ้อยคำ ทำให้ไม่เข้าใจหรือเข้าใจผิดไป
3. ผู้ส่งสารและผู้รับสารเกิดการเข้าใจหรือตีความผิด เพราะไม่มีปฏิกิริยาตอบรับหรือสะท้อนกลับ (feed back) จากอีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งได้แก่คำพูดจำพวก "ครับ/ค่ะ" "เข้าใจ" "ตกลง" ฯลฯ ซึ่งความจริงถ้อยคำเหล่านี้ยังถือได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของศิลปะและมารยาทในการพูดติดต่อบนทางโทรศัพท์อีกด้วย ทำให้การสนทนามีรสชาติ และช่วยไม่ให้อุสนทนารู้สึกว่าตนเองนั่งพูดอยู่คนเดียว

อีกประการหนึ่งการใช้โทรศัพท์ให้ได้ผลดีนั้นจำเป็นต้องมีความชำนาญเฉพาะ [Special skills] ในการใช้ "เสียง" ให้ถูกต้องเหมาะสมด้วย เช่น ความสามารถในการออกเสียง คำพูดแต่ละคำอย่างชัดเจนชัดคำ ซึ่งความชำนาญเหล่านี้มีความสำคัญเป็นพิเศษสำหรับกรณี การสื่อความทางโทรศัพท์ด้วยสาเหตุที่ทั้งผู้ส่งสารและผู้รับสารไม่สามารถมองเห็นกันได้นั่นเอง (เกียรติ-นฤมล สิมะกุล, 2540 : 11-12)

ความสำคัญของการสื่อสารทางโทรศัพท์ [The Importance of Telephone Communication]

ระบบการสื่อสารทางโทรคมนาคม [Telecommunication] โดยใช้ระบบดาวเทียม วิทยุ สายเคเบิลใต้น้ำและบนบกนั้น เป็นสิ่งที่อำนวยความสะดวกให้กับมนุษย์ในการติดต่อสื่อสาร ทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ โดยมนุษย์จะใช้วิธีการติดต่อสื่อสารผ่านสื่อ อิเล็กทรอนิกส์ เช่น ทางโทรศัพท์ เทเล็กซ์ คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต และวีดีโอ ซึ่งในปัจจุบันจะเห็นได้ว่าการติดต่อสื่อสารของมนุษย์ในเรื่องต่าง ๆ นั้น มนุษย์จะนิยมใช้โทรศัพท์ เป็นเครื่องมือสื่อสารเพราะสะดวกและราคาไม่แพงนัก ดังนั้นโทรศัพท์จึงเป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้ในการสื่อสารในชีวิตประจำวัน ไม่ว่าจะนำมาใช้ในเรื่องส่วนตัวหรือติดต่อทำธุรกิจ ซึ่งการสื่อสารแบบพูด-ฟัง [oral-aural] โดยใช้โทรศัพท์นั้นจึงจำเป็นที่มนุษย์จะต้องเรียนรู้เทคนิคการใช้โทรศัพท์ให้ดี เพื่อประโยชน์ในการทำงานทั้งในปัจจุบันและอนาคต

พนักงานที่รับโทรศัพท์อาจมองข้ามความสำคัญในเรื่องการใช้ทักษะในการพูดทางโทรศัพท์ โดยคิดว่าหากสามารถพูดภาษามนุษย์ได้ ก็สามารถเป็นพนักงานรับโทรศัพท์ได้ ในความเป็นจริงหาเป็นเช่นนั้นไม่ โดยที่การพูดทางโทรศัพท์นั้นอาจก่อให้เกิดผลเสียต่อตัวผู้พูด และต่อองค์กรได้โดยไม่รู้ตัว เพราะตามความเป็นจริงแล้วพนักงานที่รับโทรศัพท์นั้น ไม่ว่าจะอยู่ในตำแหน่งใด ก็ทำหน้าที่เสมือนพนักงานต้อนรับขององค์กรอยู่ด้วย แม้จะเป็นการต้อนรับทาง "เสียง" ก็ตาม สิ่งที่ควรตระหนักไว้เสมอของพนักงานที่รับโทรศัพท์คือ บุคคลที่โทรศัพท์เข้ามา หรือลูกค้า หรือผู้ใช้บริการจะถือว่าพนักงานที่รับโทรศัพท์เป็นตัวแทนของหน่วยงานนั้น ดังนั้นคำพูดหรือวิธีพูดของพนักงานที่รับโทรศัพท์ก็คือ ภาพลักษณ์ของหน่วยงานหรือขององค์กรนั้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ หากพนักงานรับโทรศัพท์มีความสามารถ มีศักยภาพสูงในการทำงาน การให้ข้อมูลและตอบกลับที่รวดเร็ว มีปฏิภาณไหวพริบในการแก้ปัญหา ตอบข้อซักถามของผู้ที่มาติดต่อ จนทำให้เกิดความพึงพอใจ การสื่อสารนั้นก็จะเป็นความสำเร็จถือเป็นการเริ่มต้นงานที่ดี

บทบาทและความสำคัญของพนักงานรับโทรศัพท์จึงไม่อาจถูกมองข้ามได้ ดังนั้นหน่วยงานหรือองค์การจำเป็นต้องคัดเลือกบุคคลที่มีความสามารถ มีไหวพริบเพื่อให้ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะพนักงานก็คือตัวแทนภาพลักษณ์ของบริษัทนั่นเอง

ตามที่ได้กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า การสื่อสารผ่านสื่อโทรศัพท์นั้นมีความสำคัญต่อหน่วยงานและองค์การเป็นอย่างมาก ดังนั้น บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นองค์การที่สำคัญองค์การหนึ่งของประเทศไทย จึงควรมีการปรับปรุงพัฒนาหน่วยงานที่รับผิดชอบ เพราะนอกจากจะเป็นการสร้างความพึงพอใจ และทัศนคติที่ดีในด้านการบริการแล้ว ยังรวมไปถึงการสร้างภาพลักษณ์ของประเทศอีกด้วย

บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) [Thai Airways International Public Company Limited]

บริษัทการบินไทยจำกัด (มหาชน) เป็นรัฐวิสาหกิจในสังกัดกระทรวงคมนาคม ดำเนินการในด้านการบินพาณิชย์ในประเทศและระหว่างประเทศ ในฐานะสายการบินแห่งชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นรัฐวิสาหกิจของชาติที่ต้องดำเนินกิจการ การแข่งขันกับต่างประเทศในธุรกิจการบิน และเป็นรัฐวิสาหกิจที่สามารถทำกำไรต่อเนื่องเรื่อยมาอีกทั้งยังได้รับการยกย่องในด้านต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับสายการบินชั้นนำของโลกเสมอมา กล่าวคือ ในปี พ.ศ. 2541 บริษัทการบินไทยฯ ติดอันดับ 1 ใน 10 สายการบินที่ได้รับความนิยมมากที่สุดของโลก จากผลการสำรวจของนิตยสาร Conde Nast Traveller ของประเทศอังกฤษ ซึ่งตีพิมพ์ลงในฉบับประจำเดือนตุลาคม ปี พ.ศ. 2541 นี้เอง ซึ่งถ้าเปรียบแล้วบริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) ก็เสมือนตัวแทนของประเทศไทยที่สามารถทำให้ประชาชนชาวโลกได้รู้จักกับประเทศไทย

บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) ได้เริ่มเปิดกิจการให้กับลูกค้าตั้งแต่ปี พ.ศ. 2508 จนถึงปัจจุบัน ซึ่งทางบริษัท การบินไทยฯ ได้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงและพัฒนางานในด้านต่าง ๆ ไม่เพียงแต่ธุรกิจการบินเท่านั้น แต่ยังรวมไปถึง การส่งเสริมการท่องเที่ยวในภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย การบริการทางด้านโภชนาการ และการขนส่งสินค้าระหว่างภูมิภาคและระหว่างประเทศอีกด้วย

บริษัท การบินไทยฯ มีพนักงานจำนวน 25,097 คน มีขนาดของธุรกิจประมาณ 6 พันล้านบาท ในปี 2542 จึงสามารถเห็นได้ว่าบริษัทการบินไทยฯ เป็นองค์การที่ใหญ่ขององค์การหนึ่ง และจากการที่บริษัทการบินไทยฯ เป็นองค์การที่ใหญ่และต้องดำเนินการแข่งขันทางธุรกิจกับประเทศต่าง ๆ คณะกรรมการและผู้บริหารของบริษัทจึงได้ทำเป้าหมายร่วม เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของหน่วยงานต่าง ๆ ให้สอดคล้องกันคือ "การผลักดันให้การบินไทยเป็นสายการบินที่ลูกค้าจะนึกถึงก่อนเมื่อต้องการจะเดินทาง" (First Choice Carrier : Smooth as Silk. First Time Every Time) และเนื่องจากบริษัท การบินไทยฯ เป็นองค์การใหญ่จึงมีหน่วยงาน

ต่าง ๆ ภายใต้การบริหารงานของคณะกรรมการบริษัทฯ มากมาย ซึ่งถ้าพูดถึงบริษัทการบินไทยฯ แล้ว ประชาชนโดยทั่วไปจะต้องนึกถึงเรื่องธุรกิจการบินภายในประเทศ และระหว่างประเทศเป็นสิ่งแรก โดยปัจจุบัน บริษัท การบินไทยฯ มีเส้นทางการบินทั้งหมด 72 แห่ง ใน 35 ประเทศทั่วโลก ซึ่งในการให้บริการเกี่ยวกับธุรกิจการบินนี้ หน่วยงานที่ติดต่อสื่อสารกับประชาชนภายในประเทศ และต่างประเทศก็คือ กองสำรองที่นั่ง สำนักงานหลานหลวง ซึ่งเป็นแผนกที่ทำการสำรองที่นั่งให้กับประชาชนทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ที่มีความประสงค์จะเดินทางไปยังสถานที่ต่าง ๆ ทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ ที่สายการบินไทยให้บริการ โดยภารกิจของกองสำรองที่นั่งคือ การสร้างความพึงพอใจแก่ผู้โดยสารให้มากที่สุด โดยการตอบสนองความต้องการของผู้โดยสารได้อย่างรวดเร็ว และทำให้ผู้โดยสารเกิดความพอใจในบริการ ดังนั้นสามารถกล่าวได้ว่า กองสำรองที่นั่งเป็นด่านแรกของผู้โดยสารจะต้องติดต่อสื่อสารก็ว่าได้

กองสำรองที่นั่ง บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) เป็นหน่วยงานที่สังกัดฝ่ายการพาณิชย์ ในส่วนของฝ่ายขาย ดังนั้นกองสำรองที่นั่งจึงเป็นหน่วยงานที่สามารถเพิ่มหรือลดการใช้บริการของผู้โดยสารต่อบริษัท การบินไทยฯ ได้ ตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้นว่ากองสำรองที่นั่งเป็นด่านแรกของผู้โดยสารติดต่อเข้ามายังบริษัท การบินไทยฯ ดังนั้นทางกองจึงเปรียบเสมือนหน่วยงานที่ต้องสร้างความพึงพอใจ หรือความประทับใจในการให้บริการกับผู้โดยสารหรือผู้ที่ติดต่อเข้ามา ซึ่งผลที่จะได้กลับมาคือการใช้บริการของสายการบิน โดยกองสำรองที่นั่งจึงมีแนวทางในการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายร่วมของบริษัท การบินไทยฯ

เป้าหมายการทำงานของกองสำรองที่นั่ง

1. เป็นหน่วยงานที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้โดยสารได้ตลอดเวลา
2. ให้บริการที่มีคุณภาพเป็นที่พึงพอใจแก่ผู้โดยสาร
3. สามารถแก้ปัญหาให้รายละเอียดข้อมูลต่าง ๆ แก่ผู้โดยสารได้อย่างรวดเร็ว

นโยบายการดำเนินงานของกองสำรองที่นั่ง

กองสำรองที่นั่งได้จัดทำนโยบายในการดำเนินงานเพื่อให้สอดคล้องกับเป้าหมายของการทำงานเพื่อพัฒนาระบบคุณภาพด้านบริการ และเพื่อความพอใจสูงสุดของผู้โดยสารกล่าวคือ

1. ให้ความสำคัญต่อความพอใจของผู้โดยสารเป็นอันดับแรก : ผู้โดยสารคือบุคคลที่สำคัญที่สุดสำหรับเรา
2. พัฒนานักงานโดยสร้างจิตสำนึกเรื่องคุณภาพในการบริการ การกล่าววาจาที่สุภาพอ่อนโยน ด้วยน้ำเสียงที่แสดงความรู้สึกที่อยากช่วยเหลือ มีความกระตือรือร้นในการหาข้อมูลข่าวสารเพื่อแจ้งให้ผู้โดยสารทราบ การให้เกียรติผู้โดยสาร

3. พนักงานมีการพัฒนาความรู้ในระบบงานอย่างสม่ำเสมอ
4. นำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ในการให้บริการและการจัดการ
5. ปรับปรุงยกระดับการให้บริการอย่างต่อเนื่อง
6. ดำเนินการให้เป็นไปตามระบบคุณภาพของบริษัท

หน้าที่หลักของกองสำรองที่นั่ง

1. ให้บริการสำรองที่นั่งสำหรับผู้โดยสารทั้งชาวไทย และชาวต่างชาติที่มีความประสงค์จะเดินทางภายในประเทศและเดินทางไปต่างประเทศ หรือจากต่างประเทศเข้ามายังประเทศไทย
2. ให้บริการการยืนยันการสำรองที่นั่งหากผู้โดยสารต้องการจะตรวจสอบเที่ยวบินของตนเองก่อนการเดินทาง
3. ให้บริการข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับสายการบินทั้งของสายการบินไทย และสายการบินพันธมิตร
4. ให้บริการเลื่อนเที่ยวบินแก่ผู้โดยสารที่มีความประสงค์จะขอเปลี่ยนแปลงการเดินทาง

จำนวนและลักษณะพนักงาน

จากลักษณะงาน และเป้าหมาย ของกองสำรองที่นั่ง บริษัท การบินไทยฯ ที่กล่าวมาข้างต้น พนักงานกองสำรองที่นั่งจำนวนกว่า 150 คนมีตำแหน่งงานเรียงลำดับจากตำแหน่งที่สูงที่สุดจนถึงตำแหน่งล่างสุดดังนี้

1. Department Manager
2. Division Manager
3. Assistant Manager
4. Administrative Assistance
5. Senior Supervisor
6. Supervisor
7. Agent 2
8. Agent 1

ซึ่งพนักงานกองสำรองที่หนึ่งทุกคนมีหน้าที่ให้บริการแก่ผู้โดยสาร หรือผู้มาขอรับบริการของ บริษัท การบินไทยฯ โดยมีองค์ประกอบด้านคุณภาพ ความพึงพอใจของผู้โดยสาร ความสะดวกรวดเร็วและประสิทธิผลของการให้บริการ เป็นหัวใจของการให้บริการของกองสำรองที่หนึ่ง พนักงานกองสำรองที่หนึ่งได้ใช้การสื่อสารแบบไม่เห็นหน้าค่าตากัน (Interposed Communication) ในการติดต่อกับผู้โดยสารผ่านโทรศัพท์ (Telephone) ซึ่งเป็นสื่อโทรคมนาคม (Telecommunication media) ดังรูปแบบการสื่อสารแบบไม่เห็นหน้าค่าตากันได้อธิบายมาแล้วว่า ผู้ส่งสารและผู้รับสาร ไม่สามารถมองเห็น หรือสังเกตกิริยาท่าทางของอีกฝ่ายหนึ่งได้ ด้วยเหตุผลดังกล่าวสิ่งที่สำคัญที่สุดที่ผู้ส่งสารและผู้รับสารในที่นี้คือพนักงานกองสำรองที่หนึ่งจะผู้โดยสาร หรือผู้ใช้บริการของบริษัท การบินไทยฯ จำเป็นต้องให้ความสำคัญอย่างยิ่งต่อ "สาร" (Message) ซึ่งสารนั้นเป็นองค์ประกอบสำคัญของการสื่อสาร ในทุกแผนผังของการสื่อสารและสิ่งที่พนักงานกองสำรองที่หนึ่งจะต้องตระหนัก และพัฒนาศักยภาพให้บรรลุเป้าหมายของบริษัท การบินไทยฯ ก็คือ การสร้างความพึงพอใจ การสร้างทัศนคติที่ดีของงานบริการให้เกิดขึ้นในจิตใจของผู้โดยสารให้ได้ และในการสื่อสารระหว่างบุคคลนั้นพฤติกรรมการติดต่อสื่อสาร และการแสดงออก ตลอดจนจนการรับรู้ของผู้ส่งสารและผู้รับสารนั้นมีต่างกัน ขึ้นอยู่กับการอบรมบ่มนิสัย การเลี้ยงดู การฝึกฝน และการเรียนรู้ในแต่ละสถาบัน อิทธิพลของครอบครัว และอื่น ๆ จากนโยบายหลักของกองสำรองที่หนึ่ง สิ่งที่พนักงานกองสำรองที่หนึ่งทุกคนจะสามารถสร้างความพึงพอใจ สร้างทัศนคติที่ดี และการให้บริการที่ดีนั้น พฤติกรรมการสื่อสารของพนักงานกองสำรองที่หนึ่งที่มีต่อผู้โดยสาร โดยผ่านรูปแบบของการจัดสารที่สื่อออกมาเป็นสิ่งที่ต้องคำนึงถึงมากที่สุด โดยทั่วไปแล้วการสื่อสารระหว่างบุคคล ผู้ที่ทำการสื่อสารก็จะมีพฤติกรรมการสื่อสารที่ต่าง ๆ กัน เช่น มีการสื่อสารกัน 100 คู่ พฤติกรรมการสื่อสารก็อาจมีหลายรูปแบบหลายวิธี ซึ่งก็แล้วแต่ว่าพนักงานกองสำรองที่หนึ่งจะมีพฤติกรรมการสื่อสารอย่างไรที่จะทำให้ผู้รับสารเข้าใจสารที่ตนเองส่งไปและมีผลสะท้อนกลับไปยังผู้ส่งสาร ซึ่งพนักงานกองสำรองที่หนึ่งนั้นมีจำนวนกว่า 150 คน จำนวนเฉลี่ยต่อวันของพนักงานกองสำรองที่หนึ่งในการสื่อสารกับผู้โดยสารผ่านทางโทรศัพท์นั้นประมาณ 80-100 ราย

กองสำรองที่หนึ่งได้ให้บริการแก่ผู้โดยสารหรือผู้ที่ขอรับบริการทุกวัน ตลอด 24 ชั่วโมง โดยมีการจัดแบ่งเวลาในการทำงาน ซึ่งพนักงานกองสำรองที่หนึ่งจะต้องทำการรับโทรศัพท์เรียกเข้าของผู้โดยสารอยู่ตลอดเวลา โดยพนักงานพยายามที่จะรับสายทุกสายที่เรียกเข้ามาให้ได้ทุกสาย แต่อาจมีบางช่วงเวลาที่ไม่สามารถให้ความสะดวกแก่ผู้โดยสารได้ ซึ่งบางทีผู้โดยสารอาจต้องรอโทรศัพท์นานหลายนาทีกว่าพนักงานกองสำรองที่หนึ่งจะรับโทรศัพท์ ดังนั้น เพื่อจะศึกษาประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานกองสำรองที่หนึ่ง จึงได้รวบรวมข้อมูลการรับสายของพนักงานกองสำรองที่หนึ่งในแต่ละเดือน ในรอบ 1 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2539 - 2541 เพื่อเป็นแนวทางในการจัดทบทวนการบุคคลมารองรับความต้องการของผู้โดยสาร และเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของหน่วยงาน ดังจะเห็นได้จาก ตารางที่ 1

	CALLS ANSWER (ปริมาณการรับโทรศัพท์)		
	1996 (2539)	1997 (2540)	1998 (2541)
JAN (ม.ค.)	182,691	220,004	204,151
FEB (ก.พ.)	184,159	223,943	182,643
MAR (มี.ค.)	180,248	273,234	234,299
APR (เม.ย.)	179,026	250,793	223,414
MAY (พ.ค.)	162,655	189,179	162,642
JUN (มิ.ย.)	148,895	169,613	156,276
JUL (ก.ค.)	194,512	195,273	177,539
AUG (ส.ค.)	197,861	184,629	184,059
SEP (ก.ย.)	165,809	162,332	173,287
OCT (ต.ค.)	227,295	196,611	209,531
NOV (พ.ย.)	242,046	202,824	218,702
DEC (ธ.ค.)	259,624	251,918	222,789
TOTAL	2,324,821	2,520,353	2,349,332

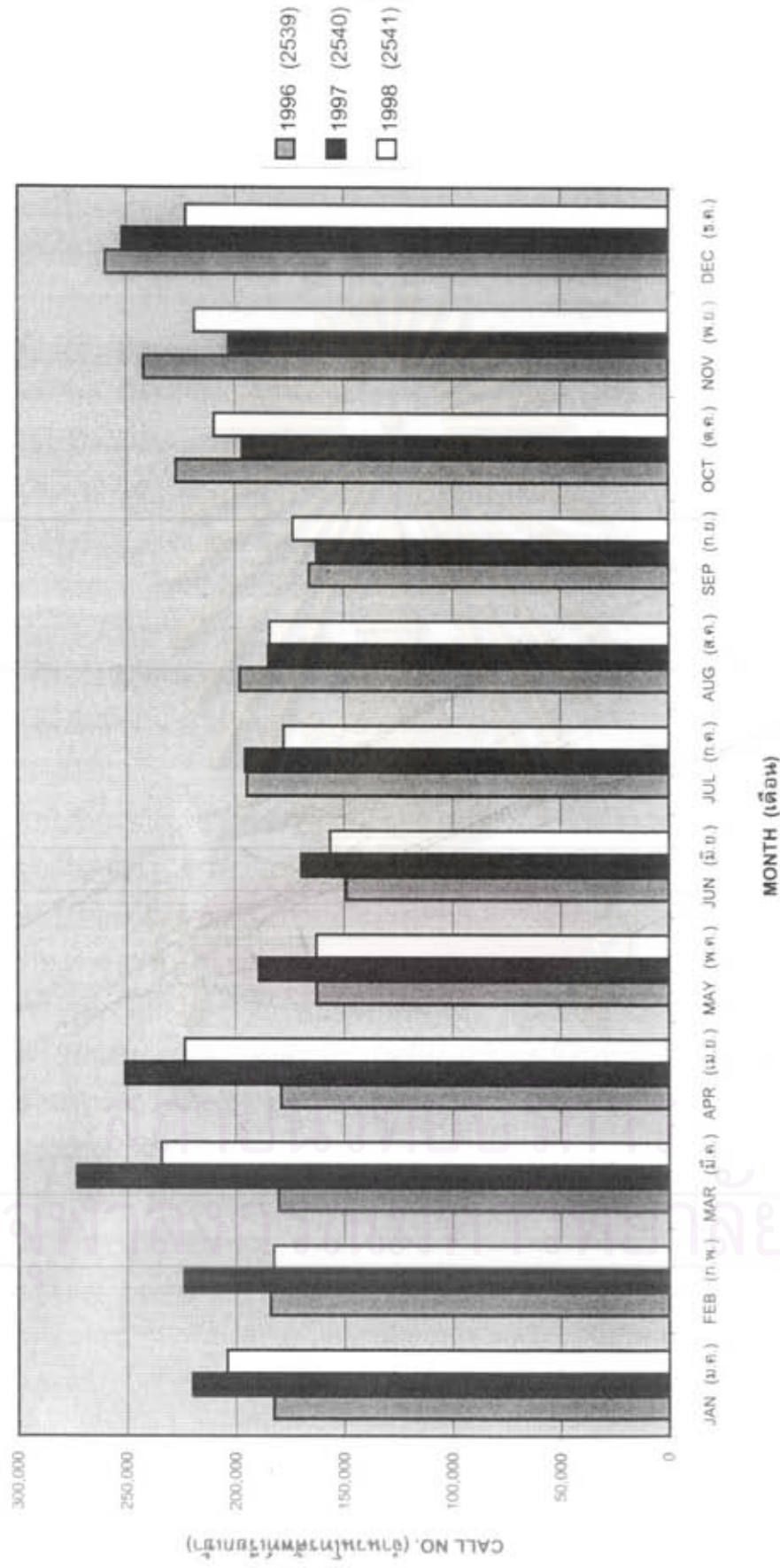
ตารางที่ 1 : ปริมาณการรับโทรศัพท์ของพนักงานกองสำรองที่นั่งในแต่ละเดือน
ระหว่างปี พ.ศ. 2539 - 2541

ที่มา : กองสำรองที่นั่ง บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน)

เพื่อให้เห็นประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานกองสำรองที่นั่งให้ชัดเจน จึงขอเสนอข้อมูลเป็นแผนภูมิแท่ง เพื่อแสดงการเปรียบเทียบประสิทธิภาพในการรับสายของพนักงานกองสำรองที่นั่งในแต่ละเดือน ในรอบ 1 ปี ตั้งแต่ พ.ศ. 2539 - 2541 ซึ่งเอกสารของบริษัทการบินไทยฯ จะออกเป็นรายเดือนดังตารางที่ 2

MONTHLY BKKHF CALL ANSWER

(ปริมาณการรับโทรศัพท์ของพนักงานกองสำรองที่หนึ่งรายเดือน)

ตารางที่ 2 : กราฟแสดงการเปรียบเทียบประสิทธิภาพในการรับโทรศัพท์ของพนักงานกองสำรองที่หนึ่ง ระหว่างปี พ.ศ. 2539 - 2541
 ที่มา : กองสำรองที่หนึ่ง บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน)

ตารางที่ 1 เป็นการแสดงตัวเลขของการรับโทรศัพท์ของพนักงานกองสำรองที่นั่งตั้งแต่เดือน มกราคม ถึงเดือนธันวาคม ว่าพนักงานสามารถรับโทรศัพท์เป็นจำนวนเท่าไร ซึ่งเฉลี่ยแล้วในวันหนึ่ง ๆ พนักงานกองสำรองที่นั่งรับโทรศัพท์ได้ประมาณ 6,500 สายเป็นอย่างต่ำ แต่ในความเป็นจริงโทรศัพท์ที่เรียกเข้ามาในหนึ่งวันมีมากกว่า 6,500 สาย ส่วนตารางที่ 2 เป็นแผนภูมิแสดงการเปรียบเทียบเพื่อแสดงตัวเลขของตารางที่ 1 ให้เห็นชัดเจนว่าการรับโทรศัพท์ของพนักงานกองสำรองที่นั่งเพิ่มขึ้นหรือลดลงเพียงใด โดยดูเปรียบเทียบได้ที่ละเดือน ซึ่งจะเห็นได้ว่าตัวเลขในบางเดือนที่เป็นช่วงเทศกาล สายที่รับได้ก็จะสูงกว่า ช่วงเดือนปกติ ซึ่งถ้ามีโทรศัพท์เรียกเข้ามามาก พนักงานกองสำรองที่นั่งก็พยายามที่จะรับโทรศัพท์ที่รอให้ได้มากที่สุด ซึ่งอาจทำให้พฤติกรรมการสื่อสารของพนักงานกองสำรองที่นั่งแต่ละคนไม่เหมือนกัน

จากสถิติและแผนภูมิแท่งที่แสดงถึงการติดต่อสื่อสารระหว่างพนักงานกองสำรองที่นั่งกับผู้โดยสารนั้น จะเห็นว่าในวันหนึ่ง ๆ พนักงานกองสำรองที่นั่งแต่ละคนจะต้องสื่อสารกับผู้โดยสารหลายคน ซึ่งพฤติกรรมการสื่อสารของผู้โดยสารแต่ละคนก็ไม่เหมือนกัน ในมุขกลับกัน พนักงานกองสำรองที่นั่งแต่ละคนก็มีพฤติกรรมต่าง ๆ กันไปเช่นกัน ผู้วิจัยจึงทำการศึกษาพฤติกรรมการสื่อสารของพนักงานกองสำรองที่นั่งจำนวน 150 คนว่าในการสื่อสารกับผู้โดยสารนั้นพนักงานกองสำรองที่นั่งจะสามารถสร้างความพึงพอใจ และทัศนคติที่ดีให้กับผู้โดยสารหรือไม่

พฤติกรรมการสื่อสารของพนักงานกองสำรองที่นั่งนั้นมีความสำคัญยิ่งในการถ่ายทอดสารให้ถูกต้อง และรับสารที่ชัดเจนจากผู้โดยสาร การที่จะถ่ายทอดสารมายังผู้โดยสารนั้นเป็นสิ่งสำคัญต่อการสื่อสารอย่างมาก เพราะในปัจจุบันพบว่า มีโทรศัพท์ร้องเรียนจากผู้โดยสารเรื่องพฤติกรรมการสื่อสารที่ไม่เหมาะสมของพนักงานกองสำรองที่นั่งเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ตัวอย่างเช่น การพูดจาห้วน ไม่มีคำลงท้าย น้ำเสียงไม่ไพเราะ การไม่ให้เกียรติผู้โดยสาร การไม่เอาใจผู้โดยสาร เป็นต้น เมื่อปัญหาดังกล่าวเกิดขึ้นย่อมส่งผลให้ความพึงพอใจ และทัศนคติของผู้โดยสารในการรับบริการจากพนักงานกองสำรองที่นั่งลดลง ซึ่งสาเหตุประการสำคัญนั้นก็ เป็นปัญหาทางด้าน การสื่อสาร

เมื่อพฤติกรรมการสื่อสารของพนักงานกองสำรองที่นั่งมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของผู้โดยสาร ผู้วิจัยจึงเห็นว่า ควรมีการศึกษาทัศนคติของพนักงานกองสำรองที่นั่งที่มีต่องานบริการและต่อผู้โดยสารและลักษณะพฤติกรรมการสื่อสารของพนักงานกองสำรองที่นั่งในการสื่อสารกับผู้โดยสาร ทั้งนี้เพราะผู้โดยสารมีความคาดหวังที่จะได้รับการบริการที่ดีจากพนักงานกองสำรองที่นั่ง เนื่องจากสาเหตุการเพิ่มขึ้นหรือลดของความพึงพอใจของผู้โดยสารมีความสำคัญเป็นปัจจัยที่นำไปสู่การใช้บริการ บริษัทการบินไทยฯ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบ และพฤติกรรมการสื่อสารของพนักงานกองสำรองที่นั่ง บริษัท การบินไทย จำกัด(มหาชน) ด้านการให้บริการผ่านสื่อโทรศัพท์
2. เพื่อศึกษาทัศนคติ และพฤติกรรมการสื่อสารของพนักงานกองสำรองที่นั่ง บริษัท การบินไทย จำกัด(มหาชน) โดยจำแนกตามความแตกต่างด้านเพศ อายุ ระดับตำแหน่งงาน และระยะเวลาในการทำงาน
3. เพื่อศึกษาผู้โดยสารที่มีความแตกต่างด้านเพศ อายุ การศึกษา และรายได้ กับความพึงพอใจของผู้โดยสารต่อการให้บริการของพนักงานกองสำรองที่นั่ง บริษัท การบินไทย จำกัด(มหาชน)
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติของผู้โดยสารต่อพนักงานบริษัทการบินไทยฯ กับความพึงพอใจของผู้โดยสารต่อการให้บริการของพนักงานกองสำรองที่นั่ง บริษัท การบินไทย จำกัด(มหาชน)
5. เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจของผู้โดยสารต่อการให้บริการของพนักงานกองสำรองที่นั่ง กับพฤติกรรมการสื่อสารของพนักงานสำรองที่นั่ง บริษัท การบินไทย จำกัด(มหาชน)

สมมติฐานการวิจัย

1. ทัศนคติของพนักงานกองสำรองที่นั่งที่มีต่องานบริการและต่อผู้โดยสาร มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสื่อสารของพนักงานกองสำรองที่นั่งที่มีต่อผู้โดยสาร
2. พนักงานกองสำรองที่นั่งที่มีความแตกต่างกันด้านเพศ อายุ ระดับตำแหน่งงาน และระยะเวลาในการทำงาน จะมีทัศนคติและพฤติกรรมการสื่อสารแตกต่างกัน
3. ผู้โดยสารที่มีความแตกต่างด้านเพศ อายุ การศึกษา และรายได้ มีความพึงพอใจต่อการให้บริการของพนักงานกองสำรองที่นั่งต่างกัน
4. ทัศนคติของผู้โดยสารต่อพนักงาน บริษัทการบินไทยฯ มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของผู้โดยสารต่อการให้บริการของพนักงานกองสำรองที่นั่ง
5. ความพึงพอใจของผู้โดยสารมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสื่อสารของพนักงานกองสำรองที่นั่ง

นิยามศัพท์

พนักงานกองสำรองที่นั่ง	หมายถึง	บุคคลทั้งเพศชาย และหญิง ที่ทำการสื่อสารกับประชาชนทั่วไปผ่านสื่อโทรศัพท์ โดยวัตถุประสงค์ของการสื่อสารเพื่อให้การบริการสำรองที่นั่ง ให้ข้อมูลและรายละเอียด รวมทั้งการให้บริการต่าง ๆ ทางธุรกิจการบินของบริษัท การบินไทยฯ
ผู้โดยสาร	หมายถึง	บุคคลทั้งเพศชาย และหญิง ที่ทำการสื่อสารกับพนักงานกองสำรองที่นั่ง โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะใช้บริการกับการบินไทย
สาร	หมายถึง	เครื่องหมายและสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่บุคคลใช้ในการสร้างความหมาย และถ่ายทอดไปยังผู้อื่นหรือเครื่องหมายและสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่บุคคลได้รับจากผู้อื่น โดยสารดังกล่าวอาจอยู่ในรูปของคำพูดและการแสดงออกต่าง ๆ ที่สามารถสื่อให้อีกฝ่ายหนึ่งเข้าใจ
พฤติกรรมสื่อสาร	หมายถึง	การสนทนาโต้ตอบทางโทรศัพท์ของพนักงานกองสำรองที่นั่ง โดยดูจากลักษณะของคำพูดและน้ำเสียงที่ใช้ในการทำงาน
น้ำเสียงที่ใช้ในการสื่อสาร	หมายถึง	เสียงพูดที่พนักงานกองสำรองที่นั่งแสดงออกถึงอารมณ์ ความมีน้ำใจ ความเอาใจใส่ ความกระตือรือร้นในการทำงาน ความนอบน้อม ถ่อมตน การให้เกียรติผู้โดยสาร ความเต็มใจที่จะให้บริการ ความสุภาพอ่อนโยน ความจริงใจ ความมีมารยาท ฯลฯ
ความพึงพอใจ	หมายถึง	ความรู้สึกเมื่อได้รับการบริการ หรือความรู้สึกที่มีต่อพฤติกรรมสื่อสารของพนักงานกองสำรองที่นั่ง

ทัศนคติ**หมายถึง**

ความรู้สึกที่พนักงานกองสำรองที่นั่ง หรือผู้โดยสารมีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดหรือหลายสิ่ง ซึ่งประกอบด้วยความรู้ ความรู้สึก และแนวโน้มของพฤติกรรมที่จะแสดงออกมาในทางสนับสนุน หรือต่อต้านบุคคล สถาบัน สถานการณ์ หรือแนวความคิด

ขอบเขตในการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง "พฤติกรรมการสื่อสารของพนักงานกองสำรองที่นั่งและความพึงพอใจของผู้โดยสารต่อการให้บริการของพนักงานกองสำรองที่นั่ง บริษัทการบินไทย จำกัด (มหาชน)" นี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาไว้ดังต่อไปนี้คือ

1. พนักงานกองสำรองที่นั่ง สำนักงานหลานหลวง บริษัท การบินไทย จำกัด(มหาชน) จำนวน 140 คน ทั้งนี้เนื่องจากสำนักงานหลานหลวง เป็นหน่วยงานที่ติดต่อสื่อสารกับผู้โดยสารตลอด 24 ชม. และให้บริการผู้โดยสารทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศ ซึ่งในการติดต่อเข้ามาของผู้โดยสารนั้น มีทั้งที่ติดต่อมาจากภายในประเทศและจากต่างประเทศ
2. จำนวนผู้โดยสารที่นำรหัสจากการทำสำรองที่นั่งจากกองสำรองที่นั่งไปออกบัตรโดยสาร ยังสถานที่จำหน่ายบัตรโดยสารของบริษัทการบินไทยฯ ที่สำนักงานวิภาวดี สำนักงานสีลม และที่สำนักงานหลานหลวงในช่วงเดือน มกราคม-กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2543

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อนำผลการศึกษาเป็นแนวทางในการฝึกอบรมทักษะการติดต่อสื่อสารของพนักงานกองสำรองที่นั่ง เพื่อเพิ่มการสื่อสารให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
2. เพื่อเป็นประโยชน์ในการนำมาพัฒนาธุรกิจบริการการสำรองที่นั่งแก่ผู้โดยสารของบริษัทการบินไทย เพื่อมุ่งเน้นการแข่งขันเชิงธุรกิจเพิ่มขึ้น
3. เพื่อให้ผู้บริหารของกองสำรองที่นั่งนำผลของงานวิจัยมาเป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงงานของกองสำรองที่นั่งให้มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลยิ่งขึ้นซึ่งจะทำให้ภาพลักษณ์ของบริษัทการบินไทยดีขึ้น